

**Aanpak Laaggeletterdheid
Amstelveen en Aalsmeer
2022-2026**

**“Een samenleving waarin iedereen over de
basisvaardigheden beschikt om mee te kunnen
doen.”**

A large orange circle is positioned at the top left of the page. A vertical orange line extends downwards from the bottom of the circle, running along the left margin of the page.

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Facts & Figures

1.1. Taalniveaus

1.2. Persona's van 'Geletterdheid in zicht'

1.3. Diversiteit binnen NT1 en NT2

2. Laaggeletterdheid in Amstelveen en Aalsmeer

2.1. Amstelveen en Aalsmeer 2014-2022

2.2. Huidig aanbod voor laaggeletterden

2.3. Regionale samenwerking

4. Lokale Aanpak Laaggeletterdheid

4.1. Laagdrempelig bereikbaar

4.2. Signaleren en doorverwijzen

4.3. Behoefte gestuurd aanbod

4.4. Monitor en Registratie

5. Planning

6. Meerjarenbegroting

7. Jaarplannen samenwerkingspartners stuurgroep

7.1. Gemeenten Amstelveen en Aalsmeer

7.2. Taalhuis Amstelland

7.3. Bibliotheek Amstelland

7.4. SIPI (Stichting Interculturele Participatie en Integratie)

7.6. Vrijwilligerscentrale en Participe (met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven)

8. Bronnen en relevante onderzoeken

Inleiding

Wat is laaggeletterdheid?

Laaggeletterdheid is een omvangrijk maatschappelijk vraagstuk. Laaggeletterdheid wordt door Stichting Lezen en Schrijven als volgt gedefinieerd: *Je bent als volwassene laaggeletterd, als je moeite hebt met lezen en schrijven en/of rekenen. Vaak heb je dan ook beperkte digitale vaardigheden.* Een volwassene die laaggeletterd is, is geen analfabeet. Een laaggeletterde kan wel lezen en schrijven, alleen niet voldoende om helemaal mee te doen in de samenleving.

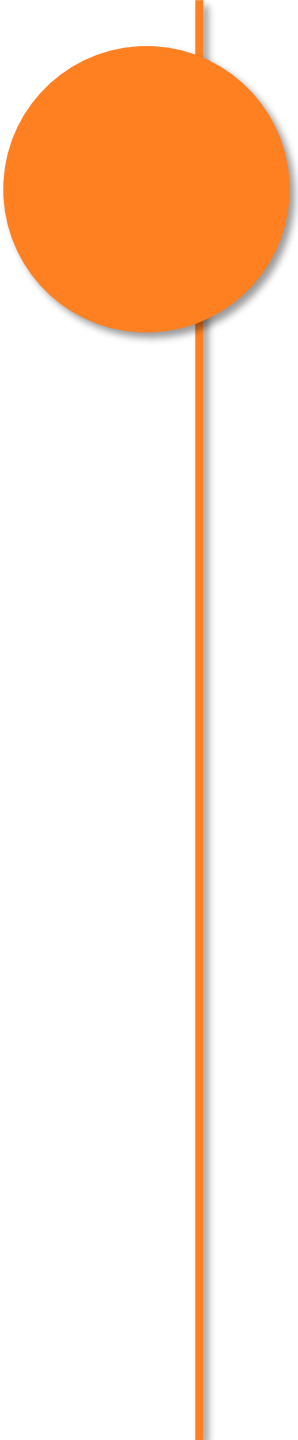
Effecten van laaggeletterdheid?

Onderzoek wijst uit dat inwoners die laaggeletterd zijn in het algemeen een zwakkere financiële positie hebben in de samenleving en minder actief zijn op de arbeidsmarkt.

Uit het onderzoek van stichting lezen en schrijven over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede blijkt dat laaggeletterdheid ook invloed heeft op sociale inclusie en andere immateriële zaken.

Fig. 1. Maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid per jaar. Bron: stichting Lezen en Schrijven en PwC (2018).

Laaggeletterden blijken minder vrijwilligerswerk te doen, hebben minder sociaal vertrouwen, ervaren minder politieke effectiviteit en een slechtere gezondheid. Laaggeletterdheid heeft een versterkend effect op de relatie tussen armoede en gezondheid. Het verbeteren van de taalvaardigheid zou dus niet alleen kunnen bijdragen aan betere perspectieven op de arbeidsmarkt en vermindering van armoede. Verbetering van geletterdheid kan mogelijk ook bijdragen aan de mate waarin men zich onderdeel voelt van de samenleving en hoe men de eigen gezondheid ervaart.

Laaggeletterdheid heeft niet alleen gevolgen voor de betrokkenen. Het brengt ook veel maatschappelijke kosten met zich mee. De bestrijding van laaggeletterdheid loont! Uit onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven en PwC blijkt dat de kosten oplopen tot ruim 1 miljard per jaar. In het figuur hiernaast is de opbouw van de kosten uiteengezet.

1. Facts & Figures

Hoeveel mensen zijn laaggeletterd?

In onderstaand schema zijn de cijfers van Amstelveen en Aalsmeer gebenchmarkt aan de landelijke cijfers per doelgroep. De percentages zijn uitgewerkt naar het aantal inwoners.

Landelijk zijn ruim 2,5 miljoen inwoners laaggeletterd, waarvan 52% Nederlands. Opvallende verschillen tussen Amstelveen en Aalsmeer, maar ook ten opzichte van de landelijke cijfers: In Aalsmeer ligt het percentage *Nederlandse werkenden (50+) met gezin* vier procent hoger dan het landelijk percentage. In Amstelveen ligt het percentage *migranten (30+) met partner en/of kinderen* met 54 procent ook boven het landelijk percentage. De verschillen tussen de twee gemeenten maakt een andere lokale insteek in de aanpak van laaggeletterdheid noodzakelijk.

Eén aanpak diverse behoeften

In Aalsmeer zal de nadruk liggen op de aanpak Nederlandse laaggeletterden. Uit gegevens vanuit de stadregio om de internationals te monitoren, blijkt dat in Amstelveen het grote aantal hoogopgeleide arbeidsmigranten (internationals of expats) aan het relatief hoge percentage NT2ers bijdraagt.

In Amstelveen is het wenselijk de groep migranten verder uit te splitsen om tot een doelgerichte aanpak te komen.

In Nederland is 12% van de bevolking laaggeletterd. In gemeente Amstelveen en Aalsmeer is 7% van de inwoners laaggeletterd.

	Amstelveen : inwoners	Aalsmeer : inwoners	Landelijk
Totaal inwoners	90.829	31.991	
Totaal aantal Laaggeletterden	7% : 6.358	7% : 2.239	12%
A. NEDERLANDSE WERKENDEN (50+) MET GEZIN	9% : 572	18% : 403	14%
B. NEDERLANDSE NIET-ACTIEVEN (50+) MET GEZIN	5% : 318	8% : 179	10%
C. NEDERLANDSE WERKENDEN (30 - 50 JAAR)	4% : 254	10% : 224	8%
D. OUDERE NEDERLANDSE SINGLES (50+)	6% : 381	7% : 157	9%
E. JONGEREN (<30) ZONDER PARTNER OF KINDEREN	9% : 572	11% : 246	11%
TOTAAL Nederlandstalig	2.098	1.209	
F. MIGRANTEN (30+) MET PARTNER EN/OF KINDEREN	54% : 3.433	31% : 694	31%
G. OVERIG	13% : 827	14% : 314	16%

1.1. Taalniveaus

Wat is een taalniveau?

De taalniveaus geven aan hoe makkelijk of moeilijk een tekst is om te lezen, schrijven en begrijpen. Het taalniveau beschrijft het niveau van iemand die een taal leest, spreekt, hoort of schrijft.

Waarom bestaan taalniveaus?

Taalniveaus bestaan zodat we in elk Europees land het niveau van de taal kunnen vergelijken. Verhuis je naar Duitsland en leer je Duits via een taalschool? Dan kan die school aangeven dat jij de taal beheerst op A2-niveau. Hiermee snappen zowel jij als de school wat jouw niveau is. De niveaus B1, B2, A1, A2, C1 en C2 zijn dus in heel Europa hetzelfde.

NT1

Taalniveau 1F geeft aan dat je op het niveau zit van het eind van het basisonderwijs.

Taalniveau 2F is het niveau van het eind van het vmbo.

Taalniveau 3F geeft aan dat je het Nederlands beheerst op het niveau van mbo/havo.

NT2

Taalniveau A1 geeft aan dat je een beginner bent. Je bezit de basiskennis van de taal. Dat betekent: je begrijpt eenvoudige woorden en zinnen die gaan over vertrouwde onderwerpen.

Taalniveau A2 betekent dat je al wat meer kennis van de taal hebt. Je begrijpt korte, eenvoudige zinnen die gaan over alledaagse zaken, zoals boodschappen, werk of familie.

Taalniveau B1 is het normale taalniveau in Nederland. Je begrijpt je teksten die grotendeels bestaan uit woorden en zinnen die je vaak hoort en waar je bekend mee bent.

Taalniveau B2 geeft aan dat het je geen moeite kost om spontaan deel te nemen aan een gesprek. Ben je bekend met het onderwerp? Dan kan je meedoen aan een discussie en je standpunten duidelijk maken. Je begrijpt de kern van moeilijke teksten en kan zelf ook gedetailleerde teksten schrijven en spreken.

Taalniveau C1 geeft aan dat je lange en moeilijke teksten kunt begrijpen. Zelfs als er onduidelijke verbindingen worden gelegd. Ook literaire teksten begrijp je. Je kan jezelf makkelijk uitdrukken en gedetailleerde omschrijvingen geven over lastige onderwerpen. De taal zet je flexibel in op het werk en voor sociale doeleinden.

Taalniveau C2 betekent dat je elke tekst kunt begrijpen. Hoe moeilijke deze ook is geschreven. Bevat het vakjargon? Veel beeldspraak? Geen probleem. Je kan jezelf spontaan en nauwkeurig uitdrukken, zonder haperingen. Ook over lastige onderwerpen of in moeilijke situaties. Je begrijpt gemakkelijk elke tekst. En je kan je eenvoudig uitspreken, complexe zaken omschrijven of deelnemen aan een moeilijk gesprek.

1.2. Persona's van 'Geletterdheid in zicht'

Wie zijn nou eigenlijk 'de laaggeletterden'?

'Geletterdheid in zicht' biedt een landelijk overzicht van laaggeletterdheid. Dit overzicht is opgebouwd uit data afkomstig uit diverse onderzoeken. Er is onderscheid gemaakt tussen verschillende groepen laaggeletterden op basis van leeftijd, gezinssituatie, moedertaal en arbeidsstatus. Per doelgroep worden suggesties gedaan voor hoe je de groep bereikt en in welke vorm taalaanbod passend is.

NT1

Nederlands als eerste taal

Dit zijn de laaggeletterden die:

- Nederlands als moedertaal hebben
- Anderstalig zijn, minimaal op B1 het Nederlands beheersen en beter willen leren lezen en schrijven.

NT2

Nederlands als tweede taal

In de beheersing van de Nederlandse taal is deze groep laaggeletterd.

- Internationals
- Arbeidsmigranten
- Overige nieuwkomers
- Inburgeringsplichtigen

A. Nederlandse werkenden (50+) met gezin

B. Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin

C. Nederlandse werkenden

D. Oudere Nederlandse singles

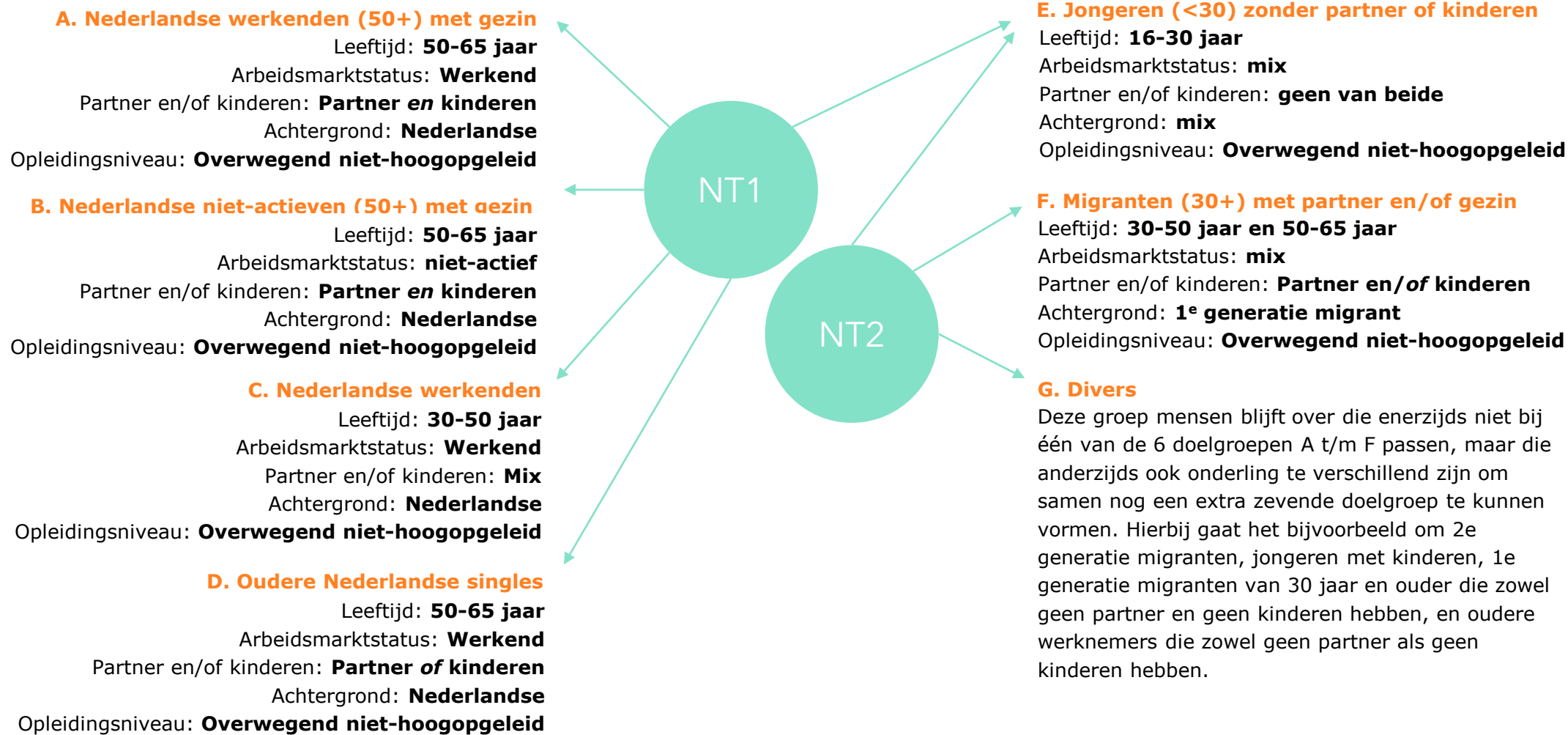
E. Jongeren (<30) zonder partner of kinderen

E. Jongeren (<30) zonder partner of kinderen

F. Migranten (30+) met partner en/of gezin

G. Divers

2. Laaggeletterdheid in Amstelveen en Aalsmeer

Sinds 2014

2. Amstelveen en Aalsmeer 2014-2022

Het Taalhuis

In Amstelveen/Aalsmeer is de aanpak laaggeletterdheid gestart met twee grote bijeenkomsten in 2014 om laaggeletterdheid op de agenda te krijgen. Veel partijen waren hierbij aanwezig. Dit heeft in 2015 geresulteerd in het opstellen van een bedrijfsplan Taalhuis, waarna het Taalhuis is gestart.

Het Taalhuis is inmiddels een fysieke plaats in de bibliotheek, die in de loop van de tijd is doorontwikkeld tot een vraagbaak voor taalvragers. Bezoekers kunnen er terecht voor een intakegesprek en worden doorverwezen naar passend formeel en informeel taalaanbod.

Taal aanbod

Het *formele taalaanbod* voor taalvragers met Nederlands als tweede taal (NT2) wordt verzorgd door TopTaal. Stichting Interculturele Participatie & Integratie (SiPi) verzorgd het aanbod voor taalvragers die Nederlands als eerste taal spreken (NT1). *Informeel taalaanbod* bestaat uit de verschillende taalactiviteiten georganiseerd op diverse ontmoetingsplekken in de wijken en de vrijwillige taalcoachtrajecten.

Taal locaties

Sinds de start van de aanpak Laaggeletterdheid zijn er naast het Taalhuis diverse taalpunten gerealiseerd, als eerste in Aalsmeer in de bibliotheek, daarna ook in wijkcentra en op het Werkplein in het gemeentehuis van Amstelveen. Het Taalhuis heeft hierdoor meer naar bekendheid dan voorheen. De belangrijkste activiteit is het aanbieden van Taalcoaches, later uitgebreid met Taalcafé's, leesclubs en taalwandelingen.

Naast deze activiteiten heeft de bibliotheek een eigen aanbod en zijn er tevens meer activiteiten in de stad. De meeste activiteiten zijn gericht op, of trekken vooral, anderstaligen. In de afgelopen jaren is gebleken dat de anderstaligen het Taalhuis goed weten te vinden. Zij melden zich veelvuldig aan voor een taalcoach of een taaltraject. Het bereiken van Nederlandse laaggeletterden blijft achter. Hierop is een ambitieuze agenda nodig om extra impuls te geven aan het bereiken van deze doelgroep.

2.1. Taalaanbod in Amstelveen en Aalsmeer

Informeel aanbod

Taalcoach

Elke taalvrager kan gebruikmaken van een taalcoach. Een taalcoach is een vrijwilliger die de taalvrager coacht in het leren van de Nederlandse taal. Er zijn diverse manieren waarop de taalcoach dit kan doen. Er wordt voorafgaand aan een taalcoachtraject altijd zorgvuldig op basis van behoeften en mogelijkheden van zowel de taalcoach als taalvrager voordat ze als taalkoppel worden

Taalwandelingen

De Nederlandse taal beter leren tijdens een wandeling wordt georganiseerd door het Taalhuis. De wandeling is gratis en er kunnen per wandeling 8 mensen meedoen.

Taallessen NT1 in Keizer Karel Park

De docent ontvangt een vergoeding.

VoorleesExpress

Getrainde vrijwilligers lezen voor bij gezinnen en stimuleren ook de ouders om meer voor te lezen. Ook worden de ouders gestimuleerd om met hun kinderen naar de bibliotheek te gaan. Deze acties zijn bedoeld om een leesrijke omgeving aan te bieden aan ouders en hun kinderen.

Met de inzet van NPO middelen was het mogelijk de doelgroep te verbreden naar kinderen van 2,5 tot 4 jaar.

Taalvijver

Vrijwilligers doen spelletjes en helpen met huiswerk met kinderen van de basisschool op een aantal locaties. Ook de moeders wordt gevraagd deel te nemen aan een groep om de Nederlandse te leren en verbeteren.

Taalcafés

In de taalcafés wordt op een laagdrempelige manier geoefend met de Nederlandse taal onder het genot van een kop koffie en tijdens het spelen van een spelletje. Er zijn verschillende locaties in Amstelveen die een dergelijk aanbod hebben zoals: Taalhuis Amstelland, wijkcentrum Alleman en wijkcentrum De Meent.

Taal en Ouderbetrokkenheid

Het niet voldoende beheersen van de Nederlandse taal is een drempel gebleken in de betrokkenheid van ouders bij de school en educatie van hun kind. Via de scholen wordt aan ouders aangeboden om deel te nemen aan een Taal en Ouderbetrokkenheid traject. Deze trajecten worden uitgevoerd door TopTaal.

Leeskring makkelijk lezen

In een klein groepje lees je een boek of een kort verhaal en wordt deze besproken. Er is een vrijwilliger bij die voorleest.

Formeel aanbod

NT1 taaltraject

Voor laaggeletterden met Nederlands als moedertaal of goed Nederlands sprekende anderstaligen die op B1 niveau Nederlands willen leren. Deze trajecten worden aangeboden door SiPi.

NT2 taaltraject

Voor anderstaligen die de Nederlandse taal willen leren worden de taaltrajecten verzorgd door TopTaal.

Overig gesubsidieerd taalaanbod

Naast het Taalhuis, de taalcoaches en de activiteiten die van daaruit worden gefinancierd, zijn er binnen de gemeente nog meer activiteiten op het gebied van taal die worden gefinancierd.

Taalklassen

Anderstalige kinderen die nieuw in Nederland zijn, gaan naar Taalklassen voor de basisschool en naar de Internationale Schakelklas (ISK) voor het voortgezet onderwijs.

Kopklas

Talentvolle anderstalige leerlingen, die alleen op taalniveau lager worden ingedeeld bij de overgang van PO naar VO, kunnen bij voldoende motivatie, deelnemen aan de Kopklas.

Internationaal onderwijs

Voor leerlingen waarvan de verwachting is dat zij kort in Nederland zullen blijven, zijn de private internationale scholen en de AIS, een door het Rijk gefinancierde internationale basisschool.

Inburgeringstrajecten

Inburgeringsplichten volgen een door de gemeente georganiseerd traject.

2.2. Regionale samenwerking

Meerjarig Regionaal Programma Laaggeletterdheid

De regionale samenwerking is gestart na de wetswijziging van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) in 2015. De WEB middelen zijn regionaal toegekend. Amsterdam is als centrumgemeente van de regio Groot-Amsterdam voor de WEB-middelen en contractbeheerder voor de taalaanbieders. Vanuit de regionale samenwerking is een gezamenlijke aanbesteding gedaan voor de professionele taaltrajecten. In 2020 heeft de regionale samenwerking geleid tot het "Meerjarig Regionaal Programma Laaggeletterdheid 2020-2024".

De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) onderscheidt formele, diploma gerichte, cursussen en non-formele cursussen die niet opleiden voor een diploma. Deze cursussen moeten voldoen aan de landelijke standaarden en eindtermen volwasseneducatie en de eindtermen digitale vaardigheden. Deze standaarden en eindtermen beschrijven de diverse niveaus voor de vaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden. De kwaliteit van het formele aanbod wordt gecontroleerd door de Inspectie van het Onderwijs. De kwaliteit van het non-formele aanbod wordt gecontroleerd door de gemeenten.

Gemeenten voeren de WEB uit voor wat betreft het onderdeel educatie en krijgen daarvoor jaarlijks een budget van het Rijk. Deze geormerkte middelen moeten worden ingezet voor een divers aanbod educatie. Dit aanbod is alleen toegankelijk voor inwoners van de regio die 18 jaar of ouder zijn. Zij moeten aan hun inburgeringsplicht hebben voldaan of daarvan zijn ontheven.

Het plan laat de individuele gemeenten vrij in hun aanpak, maar biedt ondersteuning. Bijvoorbeeld in het bereiken van bedrijven; het uitbreiden van het traject Taal en Ouderbetrokkenheid, communicatie, het bereiken van Nederlandstalige Laaggeletterden en de implementatie van de monitoring en registratie.

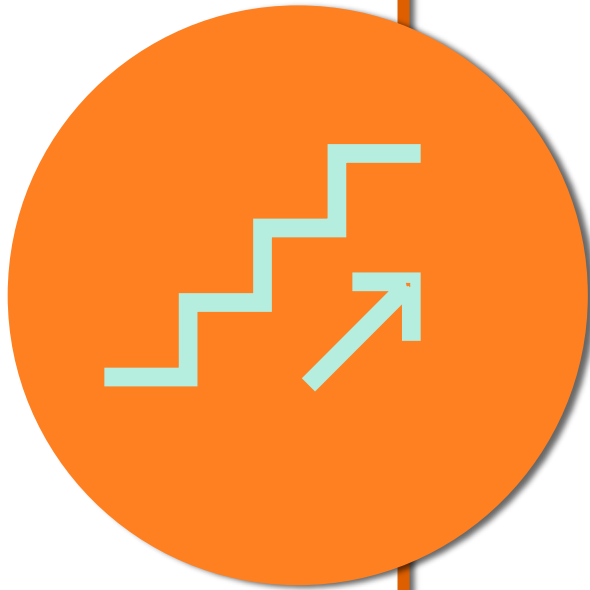

De cursussen volwasseneducatie zijn gericht op het leren of verbeteren van de taal-, reken en computervaardigheden. Dit alles met het doel om het geleerde in de praktijk te kunnen toepassen. Want alleen dan kunnen mensen zelfstandig meedoen, horen zij erbij en nemen hun kansen toe. Het aanbod in regio Amsterdam is niet gericht op het behalen van een diploma, maar op het zo goed mogelijke toepassen van de taal in belangrijke situaties. Denk daarbij aan werk, opvoeding, gezondheid, financiële administratie of beroepsopleiding. Het betreft dus non-formeel aanbod. Daarbij maken we onderscheid tussen professioneel aanbod dat via een aanbestedingstraject is ingekocht en informeel aanbod dat wordt gesubsidieerd. Het informele aanbod wordt verzorgd door vrijwilligers die meestal worden ondersteund door professionals.

In de regio is het Meerjarig Regionaal Programma Laaggeletterdheid opgesteld en bestuurlijk vastgesteld door alle regiogemeenten. Op 23 februari (Amstelveen) en 19 april 2021 (Aalsmeer) is het Meerjarig Regionaal Programma Laaggeletterdheid 2020-2024 door het college vastgesteld.

Actielijnen van het Meerjarig Regionaal Programma

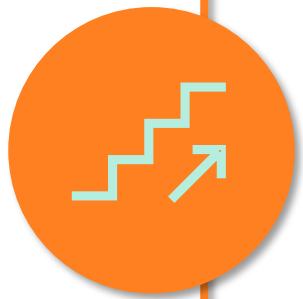
1. het vergroten van het bereik met extra aandacht voor de mensen die Nederlands als thuistaal hebben (NT1);
2. het versterken van de taalnetwerken, waarin toeleiders, taalaanbieders en bibliotheken participeren;
3. het sturen op kwaliteit van het educatief aanbod;
4. het trainen van alle mensen die bij of voor de gemeente werken in het omgaan met laaggeletterdheid en het doorwijzen van laaggeletterden;
5. het samenwerken met bedrijven en instellingen om de bewustwording over laaggeletterdheid te bevorderen, zodat er rekening wordt gehouden met deze groep en zij worden geholpen;
6. het monitoren van bereik en effect van het aanbod.

3. Lokale Aanpak Laaggeletterdheid

in Amstelveen en Aalsmeer 2022-2026

3. Lokale aanpak laaggeletterdheid

De aanpak Laaggeletterdheid Amstelveen en Aalsmeer is de lokale invulling van het Meerjarig Regionaal Programma Laaggeletterdheid voor Amstelveen en Aalsmeer, opgesteld door de leden van de stuurgroep laaggeletterdheid. Het aanbod is gericht op het versterken van taal-, reken- en digitale vaardigheden.

Doelstelling

Met deze aanpak laaggeletterdheid willen we zo veel mogelijk mensen bereiken die de basisvaardigheden nog onvoldoende beheersen. De aanpak zet in op het aanbieden van passend aanbod om deze vaardigheden te leren. De lokale invulling van het Regionaal Programma biedt ruimte om specifieke behoeften onder de taalvragers in Amstelveen en Aalsmeer mee te nemen in het aanbod.

Doelgroep

Meerderjarige (18+) Nederlands- en anderstaligen inwoners van Amstelveen en Aalsmeer.

Disclaimer: Het uitrollen van de aanpak laaggeletterdheid heeft vertraging opgelopen vanwege de coronarichtlijnen voor groepsactiviteiten. Gepland aanbod heeft hierdoor niet of pas later plaats kunnen vinden. De gevolgen van de pandemie zijn ook terug te zien in o.a. het vinden van vrijwilligers en taaldocenten.

Waar zetten we op in?

1. Laagdrempelig bereikbaar

- a) Vindplaatsen
- b) Camouflageaanbod *
- c) Taalambassadeurs
- d) Taalpunt in de buurt

2. Signaleren en doorverwijzen

- a) Taalakkoord
- b) Zorg- en onderwijsorganisaties
- c) Actieve werving
- d) Na inburgering doorverwijzen

3. Behoeft gestuurd aanbod

- a) Ondersteunen initiatieven in de wijk
- b) Gezinsaanpak
- c) Targetgroep aanbod
- d) Digitale vaardigheid, financiële zelfredzaamheid, werk zoeken

4. Monitor en registratie

* camouflageaanbod: een aanbod dat niet direct gericht is op taal, maar waarvoor wel taal nodig is. (bv. Whatsapp trainingen)

3.1. Laagdrempelig bereikbaar

Vindplaatsen

Uitbreiden en versterken van de samenwerking met initiatieven/partners op locaties die de NT1er bezoekt financiële cafés, Thuisadministratie, Humanitas, schuldhulpverlening, bijeenkomsten in wijkcentra, ziekenhuis. In Amstelveen is hier al een start mee gemaakt; In Aalsmeer gaan we deze aanpak versterken. Verdere samenwerking, zoals intake op locatie wordt uitgewerkt.

Camouflageaanbod

Camouflage-aanpak is een aanbod dat wel laaggeletterden aantrekt maar niet direct gericht is op taal. Een voorbeeld is een financieel café, of een what's app training.

Taalambassadeurs

De stuurgroep zet in op het frequenter inzetten van taalambassadeurs vaker en doelmatiger in.

Taalpunt in de buurt

We spannen ons in via 'Taalhuis Onderweg' ook de naaste omgeving van de laaggeletterden te bereiken.

Taal locaties

Taalhuis Bibliotheek Amstelveen Stadsplein

Stadsplein 102, Amstelveen

Taalpunt Bibliotheek Aalsmeer

Marktstraat 19a, Aalsmeer

Taalpunt Werkplein

Raadhuis Amstelveen

Laan Nieuwer-Amstel 1, Amstelveen

Taalpunt Buurtkamer Keizer Karel

Lindenlaan 75, Amstelveen

3.2. Signaleren en doorverwijzen

Taalakkoord

Het Taalakkoord is een regionaal akkoord dat wordt afgesloten met gemeenten en bedrijven. Het zijn organisaties die activiteiten ontplooiën om laaggeletterdheid tegen te gaan in hun eigen organisatie. Amsterdam had al een Taalakkoord. In 2022 is het Taalakkoord voor de hele regio ondertekend. Dus ook voor Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn, Haarlemmermeer en De Ronde Venen.

Gratis trainingen voor medewerkers over de onderwerpen: Herkennen en handelen, Communiceren in eenvoudige taal en taalcursussen op de werkvloer (Voor niet taalvaardige medewerkers)

Daarnaast is er jaarlijks een bijeenkomst met andere organisaties. Is er hulp beschikbaar bij de aanpak van taal en laaggeletterdheid. En wordt de nieuwsbrief met relevantie informatie over taal en laaggeletterdheid gedeeld.

Zorg- en onderwijsorganisaties

Externe partijen worden benaderd, zoals zorg en onderwijs met voorlichting en trainingen, zodat zij laaggeletterdheid kunnen (h)erkennen.

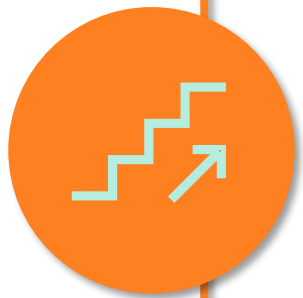
Actieve werving

Inzet op actieve werving via de gemeente: via klantmanagers, schuldhulpverleners en andere gemeentelijke hulpverleners.

Na inburgering doorverwijzen

Het inburgeringstraject en de aanpak Laaggeletterdheid worden beter op elkaar afgestemd: een vervolgtraject na het behalen van het inburgeringsdiploma wordt meer mogelijk gemaakt.

De meeste internationals hebben een toereikend inkomen om zelf taallessen te kunnen betalen. Deze groep verwijst het Taalhuis zoveel mogelijk door naar een betaalde mogelijkheid om Nederlands te leren. Er wordt onderzocht of de screening kan worden uitgebreid, zodat de gesubsidieerde trajecten zoveel mogelijk ten goede komen van de doelgroep die betaalde trajecten niet kan veroorloven.

3.3. Behoeft gestuurd aanbod

Ondersteunen initiatieven in de wijk

Er wordt actief kennisgemaakt met de initiatieven in de wijken en waar nodig ondersteunen we hierbij.

Targetgroep aanbod

In Aalsmeer zetten we ons in om de inwoners uit Poolse en andere Oost-Europese landen te bereiken en een passend aanbod te doen.

Digitale vaardigheid, financiële zelfredzaamheid, werk zoeken

Het Taalhuis helpt ook bij het vinden van ondersteuning voor digitale vaardigheden, financiële zelfredzaamheid en het zoeken naar werk. Denk aan financieel cafés of de computercursussen 'Klik&Tik' (omgaan met de computer) of 'Digisterker' (omgaan met online overheidscommunicatie).

Gezinsaanpak

Laaggeletterdheid blijkt overdraagbaar. Kinderen van laaggeletterden krijgen thuis onvoldoende stimulans om een goede taalontwikkeling door te maken. Dit is een extra reden om expliciet aandacht te besteden aan laaggeletterde ouders.

Taal en Ouderbetrokkenheid

Het traject Taal en Ouderbetrokkenheid wordt aangeboden in Amstelveen, Aalsmeer en Haarlemmermeer via de scholen. Het idee achter het traject is dat als de ouders weten wat er speelt op school, zij makkelijker in contact komen met hun kind en de leerkrachten, waardoor ze ook hun kinderen positief stimuleren in hun leerontwikkeling. Ouders worden in dit traject gestimuleerd om de Nederlandse taal te leren en hun betrokkenheid bij school en de (taal)ontwikkeling van hun kind te vergroten.

Thema's die aanbod komen zijn:

- 1.Hoe zit school in elkaar?
- 2.Schoolvakken
- 3.Hoe is jouw kind in de groep?
- 4.Helpt u mee?
- 5.Toetsen/Rapporten/Cito
- 6.Gezondheid
- 7.Buitenschools
- 8.Voortgezet Onderwijs keuze (optioneel)

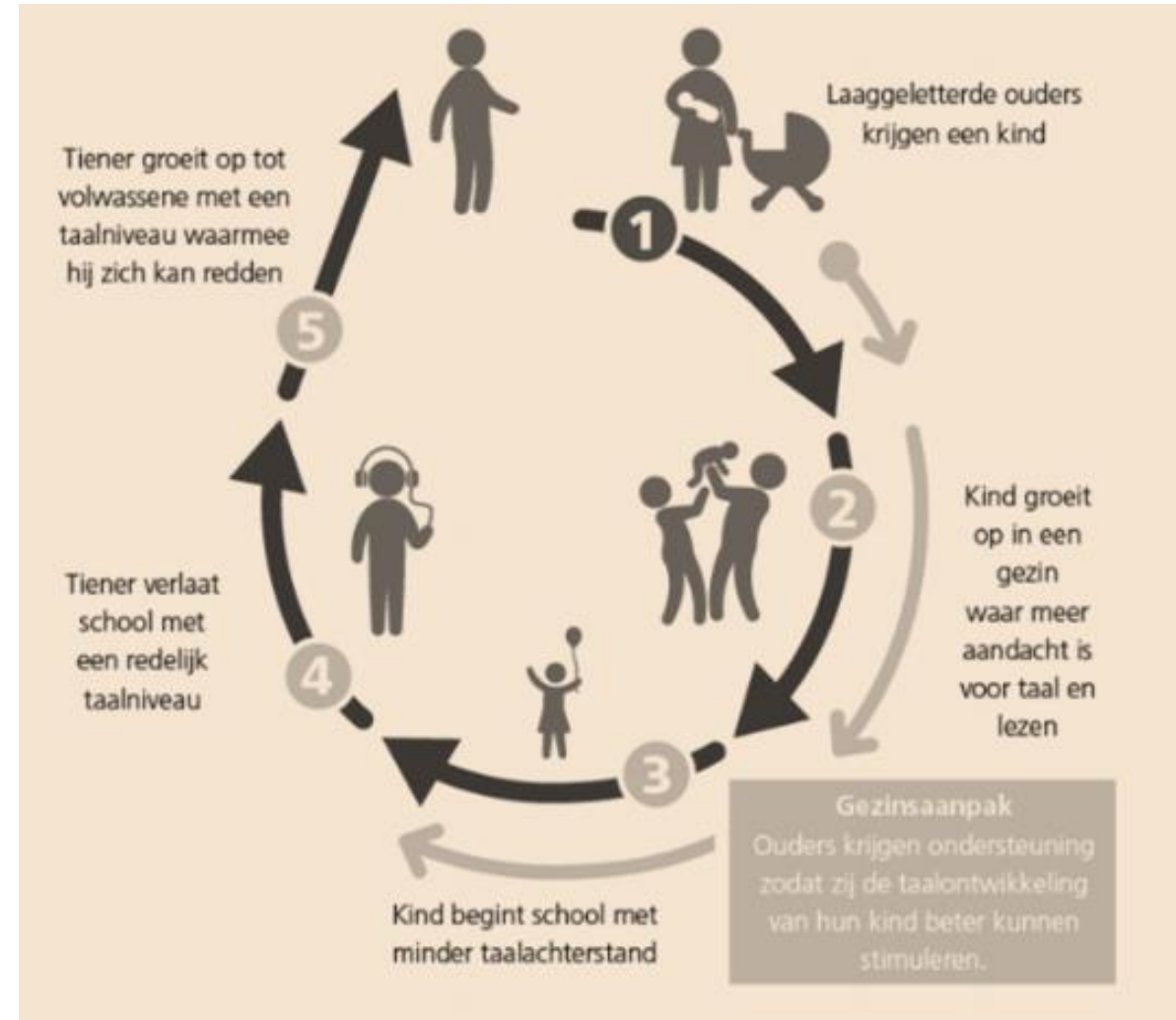

Bibliotheek op school

Met de educatieve aanpak de Bibliotheek *op school* werken scholen en de Bibliotheek structureel samen aan taalontwikkeling, leesplezier en mediawijsheid van kinderen.

Lees- en mediaplan die het onderwijsprogramma op de school verrijkt en een bijdrage levert aan de doelen. In het schooljaar worden activiteiten uitgevoerd die in het plan staan. Dat wordt school breed gedaan.

In de aanpak laaggeletterdheid wordt Bibliotheek op school verder uitgebreid. Ook wordt er onderzocht of/en welk aanbod er nodig is voor NT1 ouders en ontwikkelen dit.

Tiener groeit op tot volwassene met een taalniveau waarmee hij zich kan redden

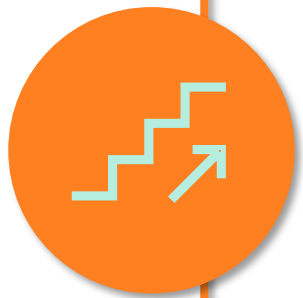
Laaggeletterde ouders krijgen een kind

Kind groeit op in een gezin waar meer aandacht is voor taal en lezen

Kind begint school met minder taalachterstand

Tiener verlaat school met een redelijk taalniveau

Gezinsaanpak
Ouders krijgen ondersteuning zodat zij de taalontwikkeling van hun kind beter kunnen stimuleren.

3.4. Monitor en Registratie

Een monitor wordt verplicht gesteld door het ministerie in 2024. Een monitor kan, naast informatie over het bereik, de kwantiteit, ook gegevens leveren over de effectiviteit. Hebben onze inspanningen het gewenste effect? Behalve de aantallen deelnemers, meet de monitor ook de voortgang van een aantal deelnemers: hebben zij vaardigheden en taal geleerd, waardoor zij zelfredzamer zijn?

Daarnaast biedt het huidige aanmeldproces onvoldoende ondersteuning voor een vlot verloop van het moment van aanmelden tot de start van een traject. In Januari 2023 worden de opties voor een nieuw registratie systeem onderzocht. Omdat er zorgvuldig met persoonsgegevens moet worden omgegaan conform de AVG, is het van belang dat deze efficiëntie wens zorgvuldig wordt verkent en geïmplementeerd.

Amsterdam is als centrumgemeente in de lead in het begeleiden van dit proces. Amstelveen en Aalsmeer zijn de eerste gemeenten die zullen starten met een pilot van het nieuwe systeem.

Alle partners in de procesketen worden betrokken in het opstellen van een kader met vereiste functionaliteiten die een nieuw systeem moet bevatten.

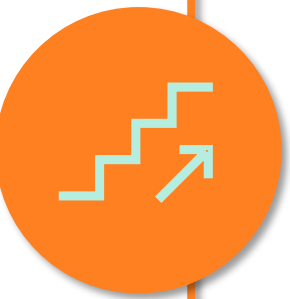
De partners worden vanuit de gemeenten begeleid in het proces van implementatie.

Het nieuwe monitor en registratie systeem dient ook te functioneren als een database die inzicht biedt in de behaalde resultaten om ook actief te kunnen rapporteren naar de gemeenteraad.

4. Planning

2023	Acties	Betrokkenen
Q1	Actieplan aanpak laaggeletterdheid opstellen	Stuurgroep Laaggeletterdheid
	Verkenning opties monitor en registratiesysteem	Regio Groot-Amsterdam
	Regio Groot-Amsterdam kennissessie gezinsaanpak	Regio Groot-Amsterdam
Q2	Opdracht monitor en registratiesysteem uitzetten	Gemeente Amsterdam, gemeente Amstelveen en Aalsmeer
	Regio Groot-Amsterdam kennissessie 2	Regio Groot-Amsterdam
	Aanbesteding taalaanbieders	Regio Groot-Amsterdam
	Stuurgroep Laaggeletterdheid overleg	Stuurgroep Laaggeletterdheid
Q3	Start pilot/Implementatie registratiesysteem (Amsterdam + regio)	Gemeente Amsterdam, gemeente Amstelveen en Aalsmeer
	Stuurgroep Laaggeletterdheid overleg	Stuurgroep Laaggeletterdheid
Q4	Regio Groot-Amsterdam kennissessie 3	Regio Groot-Amsterdam
	Start pilot/Implementatie registratiesysteem	Gemeente Amsterdam, gemeente Amstelveen en Aalsmeer
	Stuurgroep Laaggeletterdheid overleg	Stuurgroep Laaggeletterdheid

5. Meerjarenbegroting

Aalsmeer

	2022	Spaarsaldo 2022*	2022	2023	2024	2025
WEB-budget	98.227	28.350	126.577	98.227	98.227	98.227
voor trajecten	78.727		107.077	78.727	78.727	78.727
Aantal trajecten (±€ 2.100 per traject)	37		51	37	37	37
Voor informeel aanbod	19.500		19.500	19.500	19.500	19.500
Aantal koppels**	26		26	26	26	26
Gemeentelijke subsidie***	9.700		9.700	9.700	9.700	9.700

Amstelveen

	2022	Spaarsaldo 2022*	2022	2023	2024	2025
WEB-budget	373.324	246.689	620.013	373.324	373.324	373.324
voor trajecten	312.574		559.263	312.574	312.574	312.574
Aantal trajecten (±€ 2.100 per traject)	149		266	149	149	149
Voor informeel aanbod	60.750		60.750	60.750	60.750	60.750
Aantal koppels**	81		81	81	81	81
Gemeentelijke subsidie***	42.100		42.100	42.100	42.100	42.100

In de afgelopen collegeperiode (2018-2022) was er in Amstelveen € 25.000 per jaar beschikbaar voor heldere communicatie: de brieven en website van de gemeente zijn hertaald naar begrijpelijke taal. Een cursus heldere taal is inmiddels opgenomen in de AA academie. Daarnaast is uit dit budget de docent in het KKP betaald die laagdrempelig lesgeeft aan Nederlandstalige buurtbewoners.

*** Spaarsaldo 2022**

In voorgaande jaren is niet het gehele budget besteed. Hierdoor is een spaarsaldo ontstaan. Dit moet in 2022 en 2023 worden teruggebracht. Om te voorkomen dat er middelen moeten worden terugbetaald aan het rijk, zijn er regionale afspraken gemaakt waarmee de middelen ook in andere gemeenten kunnen worden ingezet. In de brief van 12-7-22 zijn de wethouders geïnformeerd over de stand van het Spaarsaldo.

**** Het informele aanbod**

Dit aanbod moet worden verantwoord door taalkoppels te realiseren. Per koppel € 750. Het bedrag wordt grotendeels besteed aan de coördinator van het Taalhuis. 20% van het budget is voor de taaladviseur. Dit bedrag wordt in ieder geval toegekend: de rest: €600 wordt afgerekend op basis van aantal gerealiseerde koppels.

De maximale prijs per koppel bij een trajectduur van zes maanden is € 750 (all-in prijs). Dit bedrag bestaat uit € 150 ten behoeve van de ondersteuning van de activiteiten van de taaladviseur en € 600 voor het koppel. De taalcoach ondersteunt de taalbehoefte minimaal anderhalf uur per week gedurende een periode van minimaal zes maanden. Als deze periode door omstandigheden korter duurt kan bij een minimale periode van 3 maanden taalcoaching een deel van het bedrag gesubsidieerd worden. In dat geval bedraagt de maximale trajectprijs € 450.

*****De gemeentelijke subsidie**

Deze subsidie is voor onkosten, vrijwilligersvergoedingen, communicatie en de aantal taalkoppels etc. Voor 2023 ontvangt Het Taalhuis Amstelveen subsidie voor een bedrag van € 60.750 en het Taalhuis Aalsmeer ontvangt € 19.500.

7. Jaarplannen samenwerkingspartners stuurgroep

De samenwerkingspartners van de stuurgroep hebben ook een individueel jaarplan waarin te ondernemen acties en activiteiten voor hun organisatie staan beschreven.

De aanpak laaggeletterdheid biedt een basis voor het samen optrekken en versterken van deze acties en activiteiten. Daarnaast biedt de aanpak ruimte om als samenwerkingsverband ook nieuwe ontwikkelingen breder te kunnen aanvliesen.

Partners van de stuurgroep

1. Gemeenten Amstelveen en Aalsmeer
2. Bibliotheek Amstelland
3. Taalhuis Amstelland
4. Stichting Interculturele Participatie en Integratie (SIPI)
5. Vrijwilligerscentrale en Participe *met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven*

7.1. Gemeenten Amstelveen en Aalsmeer

Doelstelling

De gemeenten zetten in op een brede aanpak van laaggeletterdheid, gericht op verschillende doelgroepen en op verschillende thema's, waarbij de nadruk ligt op het vinden en opleiden van de NT1-doelgroep. Belangrijk is een goede samenwerking binnen het Taalhuis en het betrekken van het sociaal domein.

Gewenste resultaten

Taal en Ouderbetrokkenheid: De gemeenten willen dat er zoveel mogelijk trajecten Taal en Ouderbetrokkenheid starten op basisscholen. Op de Triangel en het Palet Zuid en Amsteltaal in Amstelveen zijn deze trajecten al gestart, net als op de Oosteinder in Aalsmeer. Andere scholen hebben wel aanmeldingen, maar niet genoeg voor een hele groep. Er wordt gekeken naar een combinatie. Dat zijn: Horizon Amstelveen en de Antonius en Josefschool Aalsmeer.

Monitor/registratiesysteem: We stemmen de monitor af op onze situatie en voeren het systeem in;

Taalakkoord: We werven bedrijven die zich willen committeren aan de aanpak Laaggeletterdheid: op 14 september 2022 is het Taalakkoord in de regio ondertekend door gemeenten en bedrijven.

Trainingen: In maart/april 2022 kregen verschillende collega's in het sociaal domein de training herkennen en doorverwijzen;

Regio-overleg: de belangen van Amstelveen en Aalsmeer bewaken we en we beslissen over de budgetten. Er wordt informatie over landelijke trends en politiek gedeeld;

Laaggeletterdheid/ relaties binnen de gemeenten: we betrekken overige afdelingen van de gemeente bij onze aanpak. Dit zijn: Inburgering, Onderwijs, Welzijn, Zorg en Uitvoerende afdelingen in het Sociaal Domein (werk en Inkomen, WMO, schuldhulpverlening, Jeugdzorg, Sociale teams etc.)

Brieventraject Duidelijke taal: We zorgen dat alle uitgaande brieven in het sociaal domein op maximaal B1 niveau geschreven zijn.

Subsidiëren activiteiten op het gebied van Taal:

VoorleesExpress, Taalvijver, Taalhuis, taalklassen en ISK, Voorschoolse Educatie.

Planning

De planning wordt jaarlijks opgesteld. In Januari 2023 wordt de planning voor 2023 opgesteld.

Taken en rollen

De gemeenten Amstelveen en Aalsmeer ontwikkelen het beleid en participeren in de Stuurgroep laaggeletterdheid om in contact te blijven met partners en de samenwerking te continueren. De gemeente subsidieert het Taalhuis en diverse activiteiten. De gemeenten nemen deel aan het Regio-overleg Laaggeletterdheid Groot Amsterdam.

Begroting

De gemeente zorgt voor een begroting en subsidieert verschillende activiteiten. Zie de meerjarenbegroting op pagina 12 van dit document.

7.2. Taalhuis Amstelland

Doelstelling

Het Taalhuis wil laaggeletterdheid terugdringen. Wij hebben hiervoor doelstellingen op drie gebieden: *Toeleiding* van laaggeletterden; *Aanbod* om laaggeletterdheid te verminderen; *Meetbaarheid*: we maken onze activiteiten meetbaar zodat dit inzichtelijk wordt en het beleid verder verbeterd kan worden.

Gewenste resultaten

Hieronder hebben wij gewenste resultaten geformuleerd per type doelstelling; toeleiding, aanbod en meetbaarheid inspanningen.

Toeleiding

Onderhouden van contacten met (potentiële) toeleiders binnen Amstelveen en Aalsmeer zoals taalaanbieders, bibliotheek, Wijkcentra, etc.

Pilot ambulante Taalhuis: Samenwerking met de Taalvijver door middel van een pilot ambulante Taalhuis, die zal plaatsvinden bij één van de vestigingen van de Taalvijver. De baliemedewerk(st)ers proberen in gesprek te komen met ouders van kinderen die gebruik maken van de diensten van de Taalvijver.

Dit gesprek zal vooral gaan over hoe wij als Taalhuis hen kunnen helpen met de Nederlandse taal. *Nauwere samenwerking met sleutelfiguren*, de Arabischtalige gemeenschap en de Eritrese gemeenschap. *Verzorgen van intakes* met Taalvragers en vrijwilligers voor Taalcoaching, Taalcafé en Leeskringen Er komen per kwartaal 100 mensen aan de balie: taalvragers en vrijwilligers.

Aanbod

80 taalkoppels in 2022: In Amstelveen realiseren we 60 taalkoppels, in Aalsmeer 20.

Taalcafés en leeskringen, taalcafé Amstelveen heeft 10-15 bezoekers, in Aalsmeer 8-10 en in de Meent 1-2. Er zijn 5 à 6 leeskringen.

Voldoende vrijwilligers ter ondersteuning van de docent Marjan Lahnstein;

Voldoende taalcoaches door vasthouden huidige en werven van nieuwe

Taalcoaches goed begeleid door docent Marjan Lahnstein. (8 uur per week). Training aan Taalcoaches; training aan Taalcafévrijwilligers: koppelgesprekken met taalkoppels voor een goede start van het traject; hulp voor taalkoppels waarvan het taalmaatje stilstaat en graag verder wil komen.

Goed getrainde vrijwilligers, door in 2022 120 vrijwilligers training te laten volgen verdeeld over 3 x de basistraining (4 dagdelen), 3x Spreektaal en Succes!; 4x Klankbordbijeenkomsten (1 dagdeel).

3 taalpunten waar laaggeletterden informatie kunnen krijgen over alle vragen rondom het thema basisvaardigheden;

Meetbaarheid

Sociale Inclusie: Op verzoek van Groot-Amsterdam doet het Taalhuis mee aan het project Sociale Inclusie. Doel van dit project is het aantonen of Taalcoaching rendement oplevert in termen van participeren in onze maatschappij.

Monitor en registratiesysteem: Taalhuis Amstelland doet mee aan een pilot waarmee gegevens tussen Taalhuis en de gemeenten worden uitgewisseld via een AVG-proof omgeving.

Administratie aan de balie: hier wordt nauwkeurig bijgehouden wie er komt aan de balie en welk advies er is gegeven. Tevens geeft de balie door aan de Gemeente wie er in aanmerking komt voor Taalcoaching dan wel voor gesubsidieerde lessen.

Planning

Het Taalhuis gaat in 2022 uitbreiden met 4 baliemedewerkers. In totaal ziet de bezetting in de loop van 2022 er als volgt uit:

Taken en rollen

Taalhuis Amstelland: 4 bemiddelaars, 1 backoffice medewerker, 1 NT2 docente, 6 baliemedewerk(st)ers en 1 coördinator;

Taalpunt Aalsmeer: 3 personen die samen alles doen;

Taalpunten Werkplein AA en Buurtkamer KKP: 2 personen.

7.3. Bibliotheek Amstelland

Doelstelling

De bibliotheek Amstelland heeft verschillende doelstellingen: leesbevordering, verbeteren van de basisvaardigheden en daarmee zorgen voor blijvende inzetbaarheid en Digitale inclusie en digitaal burgerschap. Daarnaast willen we laagtaalvaardige ouders bereiken via de kinderen.

Gewenste resultaten

Hieronder hebben wij gewenste resultaten geformuleerd per type doelstelling; digitale vaardigheden, Ouderbetrokkenheid en gezinsaanpak en leesplezier bij kinderen en de samenwerking met scholen.

Algemeen

Certificering Taalhuis: Het Taalhuis wordt in het tweede kwartaal van 2022 gecertificeerd;

Activiteiten operationele groep: De operationele groep gaat na Corona weer meer activiteiten oppakken;

Gezamenlijke activiteit rondom de week van het Lezen en Schrijven: In deze week plannen we weer een gezamenlijke activiteit;

Taalvragers doorverwijzen: Waar mogelijk worden taalvragers doorverwezen naar digitale vaardigheden of gezinsprogramma's en vice versa;

Bereik laagtaalvaardige ouders: Ingangen die de bieb heeft op scholen worden meer benut om ouders te bereiken.

Digitale vaardigheden

Doorgaan met het bestaande beleid: we continueren ons bestaande beleid en de samenwerking met partners zoals Seniorweb, dit leggen we vast in de afspraken rondom de invoering van het Leerplein. Ook het Informatiepunt Digitale Overheid nemen we daarin op.

Ouder betrokkenheid en gezinsaanpak

Ook in 2022 willen we ouders in de bieb onze expertise op leesbevordering (binnen- en buitenschools) zichtbaar maken. Dit doen we naast adviesgesprekken op de vestigingen, als volgt:

Boekstart: Via de gemeente ontvangen ouders van pasgeboren kinderen een uitnodiging om het Boekstart koffertje in de bibliotheek te komen halen.

Babycafé wordt in 2022 voortgezet, maandelijks op woensdagochtend in Westwijk, en op vrijdagochtend op Stadsplein.

Familieochtend: Elke laatste woensdag van de maand familieochtend op Stadsplein

Samenwerking VoorleesExpress: We hebben de samenwerking met de VoorleesExpress verdiept zodat de lijn met de bibliotheek voor de deelnemende gezinnen duidelijker is. De voorlezers kunnen een abonnement en een persoonlijke rondleiding krijgen bij aanvang van hun voorleestraject.

Training voorleesvrijwilligers: De bibliotheek organiseert maandelijks trainingen voor de voorleesvrijwilligers en zij worden eens per jaar op alle vestigingen ontvangen voor een groepsrondleiding.

Netwerkbijeenkomsten: We organiseren netwerkbijeenkomsten voor ouders met partners die kunnen doorverwijzen naar het aanbod voor ouders en kinderen in de regio. Daarnaast blijven we deelnemen aan diverse veldbijeenkomsten in de diverse gemeenten.

Webinars en podcasts: Er worden regelmatig webinars of podcasts uitgebracht met experts en tips op het gebied van taalontwikkeling.

Focus op behoeften internationale gemeenschap: De focus blijft op behoeften van de internationale gemeenschap in met name Amstelveen door verdere uitbreiding van de voorleesactiviteiten en the World of Books.

Leesplezier bij kinderen

De bibliotheek werkt samen met consultatiebureaus, kinderopvang en scholen (zowel basis- als voortgezet onderwijs) om leesplezier te vergroten bij kinderen. Daarnaast informeert en inspireert de bibliotheek ouders en professionals over het belang van (voor)lezen en praten over lezen.

Boekstartcoach: In 2022 heeft de bibliotheek op 3 consultatiebureaus in Amstelveen, Aalsmeer en Uithoorn een Boekstartcoach.

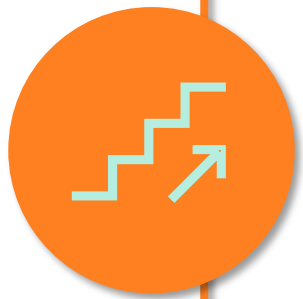
De bibliotheek op School: we werken met alle basisscholen in Amstelland aan lessen leesplezier en werken we met 25 scholen nauw samen via het programma de bibliotheek op School.

Trainingen Interactief Voorlezen: Op diverse Kinderopvangcentra verzorgen we trainingen Interactief Voorlezen.

Verdieping in de verlengde schooldagen: In 2022 biedt de bibliotheek verdieping aan bij verlengde schooldagen, waarvoor de gemeente Amstelveen haar NPO-gelden aanwendt. Ouderbetrokkenheid krijgt hierin hopelijk ook een plek, we hebben dit nadrukkelijk geagendeerd bij de projectleider.

7.4. Stichting Interculturele Participatie en Integratie (SIPI)

Doelstelling

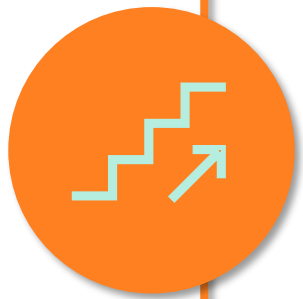
SIPI wil mensen met onvoldoende basisvaardigheden, beter leren lezen, schrijven en door het verbeteren van de digitale vaardigheden, in staat stellen om beter mee te doen in de maatschappij.

Gewenste resultaten

SIPI wil graag aan laaggeletterde NT1-ers een traject verzorgen in 2022.

Taak en rol

Een professionele docent van SIPI verzorgt de lessen. Voor de aanmelding voor deze lessen kunnen de consultants van het Taalhuis en de klantmanagers van de gemeenten de deelnemers aanmelden.

7.5. Vrijwilligerscentrale en Participe

(met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven)

Doelstelling

De vrijwilligers en beroepskrachten van Amstelveense organisaties inspireren, informeren en scholen in het signaleren van laaggeletterdheid en het opvolgen van die signalen.

Gewenste resultaten

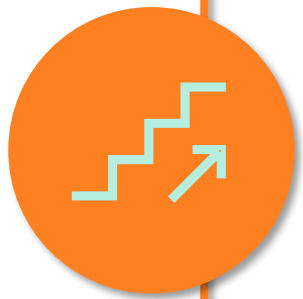
Inspiratiesessie eind september: meer dan 30 bezoekers.

Training november/december: minimaal 10 deelnemers.

Taak en rol

Participe en VWC zijn de afzenders (als leden van de stuurgroep). Lezen & Schrijven doet de inhoudelijke organisatie (i.s.m. Stichting Leef & Leer).

Activiteit past binnen de gebruikelijke bedrijfsvoering van Participe, Lezen & Schrijven en de VWC.

8. Bronnen en relevante onderzoeken

Geletterdheid in zicht: <https://geletterdheidinzicht.nl/>

Stichting Lezen en Schrijven en PWC, Maatschappelijk kosten laaggeletterdheid (2018).

Keizer, Martijn, Lezen (is niet) begrijpen, onderzoek naar leesvaardigheid onder mensen met financiële problemen (2018).

Klaver, Jeanine; Oude Ophuis Roland; Vonk, Hanna, Waarom Nederlands leren? *Een verkenning van de motieven van niet-inburgeringsplichtigen om Nederlands te leren*. Regioplan beleidsonderzoek (Amsterdam, 2015)

Jurgens, Kim; Buisman, Marieke, Zilveren taalcompetenties. *Literatuurstudie naar de opbrengsten van taalinterventies voor ouderen*. (Amsterdam, 2017).

Stichting lezen en schrijven. Laaggeletterdheid in Nederland, Kennisblad 2021.

iTTA, kennisinstituut voor taalontwikkeling. Handreiking Kwaliteit van volwasseneneducatie. *Handreiking gemeentelijk kwaliteitsbeleid voor het non-formele aanbod voor basisvaardigheden*. (Amsterdam 2021)